

Sotamuistot

Isäni sai viestin liikekannallepanosta 6.10.1939 iltakymmeneltä. Tai ainakin niin hän kertoi minulle viimeisen elinvuotensa ollessa kulumassa. Hän oli yli 90 vuotias ja varmaan muisti ei ollut enää ihan terävimmillään. Hän oli kertonut sotakokemuksistaan jatkuvasti koko elämänsä ajan. Varmaan ne muistot muotoutuivat uudelleen kertomusten myötä. Olimme koko perhe kyllästyneitä niihin, emmekä juuri kuunnelleet. Jälkeenpäin harmittaa, ettei tullut merkittävämitään muistiin. Sota vaikutti isään voimakkaasti, kuten moneen muuhunkin nuoreen mieheen. Hän joutui sotaan 19 vuotiaana. Sota loppui hänen osaltaan vakavaan haavoittumiseen aivan sodan loppuvaiheessa. Lapin sotaan hän ei enää joutunut, koska hän taisteli hengestään Vaasan sotasairaalassa. Mannerheim ristin ritariksi häntä kuulemani mukaan harkittiin, mutta asia raukesi, koska hänen olinpaikkaansa ei sodan hämmennyksessä tiedetty. Oli menossa perääntymisvaihe ja esimiehiä oli kaatunut monta.

Viimeisenä elinvuotenaan isä enää puhunut sodasta. Muistelut keskittyivät muuhun lapsuuteen ja nuoruuteen.

Sota varjosti omaa lapsuuttani vahvasti. Sen päättymisestä oli kulunut vain muutama vuosi. Niukkuudessa rakennettiin elämää ja taloa. Itänaapurin pelko leijui ympärillä. Näin painajaisia pommittavista lentokoneista ja tulipaloista. Mummo kertoi minulle iltasatuna, miten karjalaiset naiset näkivät putoavia lentokoneita ja riemuitsivat niiden pudotessa. Mahtoivatko ne aina olla vihollisen koneita? Niin he kuitenkin ajattelivat. Ja sisällä oli kuitenkin nuoria miehiä, olivat nyt kumpia tahansa vihollisia tai omia. Kaihoiset Karjalan muistelut kuulostivat minusta aina pelottavilta. Mitä seuraisi, jos se pelätty naapuri kuulisi nuo jutut, se oli lapselle kauhistus. Kun ikää tuli lisää, pääsin sentään yöllisistä painajaisista eroon enkä enää pelännyt taivaalla näkyviä lentokoneita.

Aikuistuttuani ihmettelin isän sotajuttuja. Minua on aina mietityttäneet nuo sankaritarinat. Eikö häntä pelottanut? Jos ei, niin miksi? Eikö pelkääminen ole terve reaktio noissa kauheissa oloissa? Ehkä pelosta ei ollut sopivaa puhua?

Ihmettelyäni lisäsi se, kun näin sen rynnäkkötykin museossa, jonka sisällä isä oli tuhonnut kahdeksan vihollisen panssarivaunua. Hirveä teräspurkki, jonka sisällä on kylmä tai kuuma ja ainakin pimeää. Ahtaan paikan kammo iski jo ulkopuolelta sitä katsellessa. Pelkäämistä koskeviin kysymyksiin isä ei koskaan vastannut. Ne ohitettiin aina. Niihin kysymyksiin ei enää ole mahdollista saada vastauksia. Kaikki veteraanit alkavat olla poissa. Mutta luulen, että sitä sotaa kävivät ihan tavalliset suomalaiset pojat, jotka kyllä pelkäsivätkin. Ja tekivät, mitä piti tehdä Suomea puolustaessaan.

Minun tuntemissani karjalaisissa ei kuitenkaan ollut vihaa venäläisiä kohtaan. Venäläiset olivat heidän muistoissaan vähän hassuja naapureita, joille kelpasivat kaikki sienet. Venäläisille datsanomistajille myytiin omia tuotteita, kalaa ja sieniä. Ja isä kävi siellä rajan takana katsomassa vanhoja taistelupaikkoja. Hän totesi venäläiselle taksinkuljettajalle Portinhoikan kaatuneiden nimiä katsellessamme, että 'Täällä miekin olin pahhaa tekemässä'. Ja minä toivon, ettei meidän enää koskaan tarvitse tapattaa nuoriamme sodissa.

Itsenäisyyspäivä lähestyy
Varamummo